

ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

БАЊА ЛУКА, Булевар Војводе Степе Степановића бр. 173

Телефон/Факс : +387 051 235-510

Жиро-рачун број: 562-100-80006512-37, НЛБ Банка, Бања Лука

Електронска пошта: info@farmaceutska-komora.org

Адреса интернет странице: www.farmaceutska-komora.org

Број:1007/19

Датум: 13.09.2019.године.

ЈЕСУ ЛИ ФАРМАЦЕУТСКЕ УСЛУГЕ СКУПЕ?

Саопштење ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ поводом текста Тијане Грујић под називом «Фармацеутске услуге све скупље: апотеке један рецепт наплаћују 1,43 КМ» објављен на порталу srpskainfo.com

Поштовани,

Како смо директно поменути у тексту објављеном на сајту а нисмо контактирани да бисмо дали и своје мишљење о изнесеним ставовима, износимо га овим путем. Сензационалистички наслови можда покрећу већи број кликова и коментара на интернету или више продатих штампаних издања; али у нашем и општем интересу је да јавност има јасну слику о стварном стању ствари у апотекарском сектору и држави и друштву уопште.

По мишљењу Фармацеутске коморе Републике Српске, тенденциозни наслов у основи није тачан јер цијена фармацеутске услуге није мијењана у посљедњих 10 година, поред чињенице да се у тексту налази доста тачних података, он је написан с намјером да и фармацеуте и Комору представи у негативном свјетлу.

Прво ћемо разријешити дилему око саме фармацеутске услуге као такве, која је у тексту стављена под наводницима из нама непознатих разлога. Адвокати пружају адвокатске услуге, новинари новинарске, па ваљда и фармацеути – фармацеутске. Фармацеутска дјелатност је здравствена дјелатност коју пружају чланови фармацеутског тима (магистри фармације и фармацеутски техничари) и они, као и сви здравствени професионалци, и запослени уопште, за свој рад добијају плату.

Плата фармацеута обезбјеђује се из марже, која је законом прописана и

ограничена, и износи 20% од велепродајне цијене лијека. Маржа се наплаћује од грађана када купују лијекове који немају режим прописивања на рецепт, који се не налазе на позитивној листи Фонда, или када сами сnose трошкове терапије (лијече се приватно, немају здравствено осигурање и сл.). Поређења ради, у Србији она износи 12%, у Федерацији БиХ 25%, у Хрватској такође, у Словенији од 25 навише без ограничења, у Њемачкој од 40% навише у зависности од покрајине итд.

Што се тиче пораста цијене фармацеутске услуге, Фонд здравственог осигурања је требало да појасни да је до «поскупљења» дошло увођењем система ПДВ-а. Од тих 1,43 КМ по рецепту 0,21 КМ се врати држави за ПДВ, тако да апотекама остаје готово иста сума као и прије 2009. – 1,22 КМ.

На сајту Фонда здравственог осигурања постоје цјеновници услуга и тамо рецимо стоји да је, у домену породичне медицине: први преглед љекара опште праксе 30 КМ, контролни 20 КМ, први преглед доктора специјалисте 40 КМ, контролни 30 КМ; или рецимо давање инјекције 6,40 КМ и укључивање инфузије 11,40 КМ – што су услуге које обављају медицинске сестре. Без жеље да потцјењујемо било рад љекара било средњу стручну спремност и сестрински кадар (њихов посао је такође неопходан) – фармацеутску услугу пружају магистри фармације, који су високообразовани здравствени професионалци и најдоступнији здравствени радници. Анализирање поменутих цјеновника показује да не постоје услуге које пружају други високообразовани здравствени радници за 1,43 КМ.

Треба истаћи да се лијекови на терет Фонда платиоцу фактуришу по цијенама по којима су и набављени (велепродајној цијени (ВПЦ) помноженој са стопом ПДВ-а од 17%). Уколико се на 10 рецепата изда 10 лијекова који коштају по 2 КМ или 10 лијекова по 200 КМ, износ услуге, односно зараде апотеци је исти – 10x1,43 КМ.

И, то наплатити – када? Валута, односно вријеме у коме је потребно извршити плаћање испоручених лијекова велепродаји, у најбољем случају износи 60 дана; а веома често је и краћа (7 или 30 дана). Валута према Фонду номинално такође износи 60 дана, али у пракси она је много, много дужа: у просјеку 150-180 дана. Само на основу тога, без залажења у финансијске износе, може се закључити да у овом тренутку апотеке „кредитирају“ здравствени систем Републике Српске четворомјесечним потребама становништва за лијекове на рецепт, што су средства која им дугује Фонд ван валуте (без текућих потраживања која нису доспјела на

наплату).

Постављено је питање о цијени фармацеутских услуга у окружењу. У Федерацији БиХ се ситуација разликује од кантона до кантона. У Србији цијена услуге као такве не постоји, јер њихов фонд плаћа апотекама лијекове по малопродајним цијенама (маржа износи 12%). У Хрватској постоји фармацеутска услуга и она износи око 1 евро по рецепту, за лијекове на рецепт. У Словенији је цијена фармацеутске услуге регулисана системом бодова, при чему 1 бод износи 3,66 евра, што прерачунато на цијену издавања износи 0,59 евра по кутији лијека плус 1,13 евра за обраду рецепта, док њихов фонд плаћа апотекама у року од 30 дана.

Објављени текст и питања народног посланика, као и одговори из Фонда, претпостављамо, требало је да покажу да су фармацеутске услуге скупе и вјероватно непотребне, јер како је сам Фонд коначно директно признао: увођењем прописивања тромјесечне терапије допринео је да се тај износ смањи.

А да ли су трошкови заиста мањи? Узимајући у обзир да се у појединим случајевима због нежељених дејстава лијекова терапија мора промјенити, чиме се опет стварају трошкови за Фонд (нови прегледи и прописивање нове терапије) а непотрошени лијекови од стране пацијената завршавају као фармацеутски отпад, цијена лијечења буде далеко скупља.

„Удари“ на фармацеутску услугу трају готово од увођења. Тако је Фонд прије пар година покренуо кампању за њено смањивање: први приједлог био је да она износи 0,50 КМ по рецепту, а онда 1 КМ са ПДВ-ом. Зато је Фармацеутска Комора била принуђена да ангажује независне експерте, са Економског факултета у Бањалуци, да прорачунају колико фармацеутска услуга треба да кошта да би апотеке могле несметано пословати.

Тада је израчунато да цијена услуге мора износити минимално 1,98 КМ по рецепту (напомена: за мјесечну терапију на рецепту) да би апотеке пословале са профитом 0%, односно 2,08 КМ да би се пословало са само 5% профита. Дакле није тражено повећање него је Министарству здравља и Фонду достављено објашњење колика би онда требало да буде да би подмирила укупне трошкове које апотека има везано за издавање лијекова на рецепт.

Тренутна цијена од 1,43 КМ по рецепту није довољна за подмиривање основних трошкова повезаних са набавком, складиштењем, контролисањем залиха, праћењем рокова трајања, издавањем лијекова и савјетовањем

пацијената о правилној примјени лијекова, нежељеним дејствима и осталим информацијама важним за фармакотерапију.

Широм свијета у апотекама се спроводе и бројне друге фармацеутске услуге, као што су: рационализација терапије, вакцинације, обучавање и праћење пацијената при увођењу инсулинске терапије или терапије за астму, а у многим развијеним земљама фармацеути имају право и прописивања лијекова нпр. за хроничну терапију или хитну контрацепцију – и све то им је рефундирано од фондова здравствених осигурања.

Немамо податак колико Фонд издваја за услуге тима породичне медицине (љекара и медицинске сестре) на мјесечном нивоу, али дотакнимо се поменути укупне суме од око 9 милиона КМ годишње за фармацеутске услуге. Подијелимо је на 12 мјесеци и на око 950 фармацеута засполених у апотекама у Републици Српској: добијамо цифру од приближно 790 КМ мјесечно – нека буде 800 – што је износ који добија фармацеутски тим (магистар фармације и фармацеутски техничар) од Фонда здравственог осигурања РС. Техничари су кадар са средњом стручном спремом, па расподјела није равномјерна али илустрације ради нека буде да је зарада по том основу за оба запослена једнака, по 400 КМ. Подаци о томе колика је просјечна зарада у Републици јавно су доступни, само треба извести закључке.

Поменути износ (9 милиона КМ) Фонд планира да укине увођењем е-рецепта и интегрисаног здравственог информационог система, остављајући апотеке без икаквог вида надокнаде за услуге које фармацеути пружају, а које се номинално у Фонду воде као Обрада рецепта (јер је исти потребно унијети у програм за рад, почев од серијског броја до датума издавања лијека, па направити фактуру са свим тим подацима и послати Фонду, при чему се апотеке новчано кажњавају и за административне пропусте настале при прописивању рецепата).

Истичемо да ће Фармацеутска комора Републике Српске пристати на укидање фармацеутске услуге без обезбјеђивања другог адекватног начина компензације за рад фармацеута **ако и само ако** се укине плаћање услуга и свим осталим здравственим радницима и сарадницима у здравству (укључујући ту и запослене у Фонду здравственог осигурања којих је сваке године све више); као и када се укину плате уопште па читаво друштво буде функционисало без новца и обављало своје послове из чистог ентузијазма.

Међутим, док се такав систем не створи Фармацеутска комора Републике Српске ће неуморно радити на унапређењу квалитета, успостављању

јасних и једнаких „правила игре“ за све учеснике у фармацеутској дјелатности и успостављању дигнитета и струке и наших чланова.

Ако је пак јавни интерес државе и друштва да фармацеутски сектор не постоји, замолићемо све заинтересоване стране и политичке актере, и у здравству и уопште, да нам то јасно и саопште, како бисмо сви колективно емигрирали у системе који фармацеуте виде као виталне ресурсе неопходне за побољшање здравствених исхода и унапређење квалитета система здравствене заштите, у системе који уводе и бројне нове фармацеутске услуге јер, поред добробити за пацијенте која је основни подстрекач њиховог увођења, и у таквим системима искључиво оријентисаним на зараду, између осталог – оне штеде ресурсе здравствених фондова.

С поштовањем,

Прим. мр фарм. Јадранка Бјелаковић, председник Фармацеутске коморе Републике Српске

Мр фарм. спец. Желимир Јањић, председник Извршног одбора Фармацеутске коморе Републике Српске